

ERŐS VÁR

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

39. ÉVFOLYAM

1973. MÁJUS

5. SZÁM

Négyszázötven éves a magyar evangélikus egyház

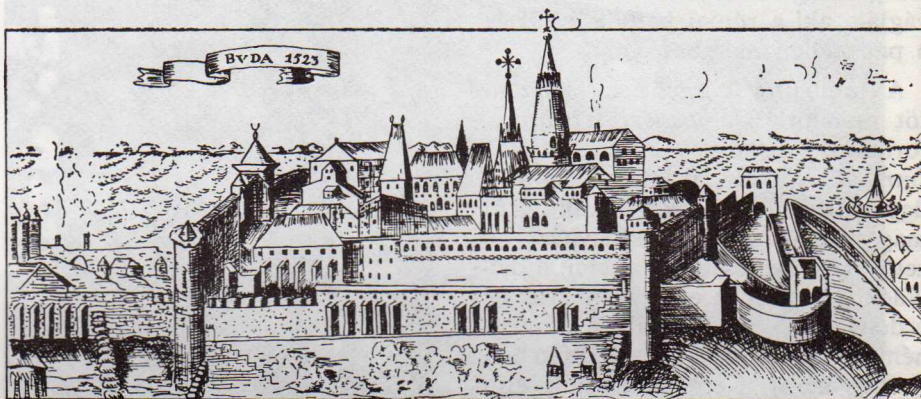
A reformáció fuvallata nemsokkal Luther fellépése után a magyar határokat is megérintette. A Wittenbergbe került magyar diákok hamar hazavitték Luther 95 tételét és egyéb iratait. 1521-ben Szakmári György esztergomi érsek Magyarországon is kihirdette X. Leó pápa Luthert kiátkozó bulláját.

A pápai tekintély helyett Isten igéjére támaszkodó tanítás megragadta népünk szívét. Mária királyné Luther tanaival szimpatizált (a mohácsi csata után Luther "Négy vígasztaló zsolnárt" küldött neki), de férje, II. Lajos király a főrendek nyomásának engedve 1523-ban, a budai országgyűlésen törvénycikket hagy jóvá, mely "az eretnek lutheránusok és pártfogóik fej- és jószágvesztését" mondja ki. Az evangélium ügyét azonban a törvények nem tudták meggátolni, még a két évvel későbbi rendelkezés sem: "A lutheránusok mind kiirtandók az országból; s bárhol találtak, nemcsak az egyházi, hanem a világi személyek által is akadály nélkül fogattassanak el és égettessenek meg."

BUDA VÁR 1523 — BUDA VÁR 1973

Az első evangélikus-ellenes törvény évfordulóján, 1973. április 24-én a budavári templomban jubileumi országos közgyűlést tartott a Magyarországi Evangélikus Egyház, hogy Isten iránti háladással tekintsen vissza reformátori őseink 450 éve elkezdett munkájára.

A közgyűlést megelőző ünnepi istentiszteleten D. Káldy Zoltán püspök hirdetett ígét ezzel a textussal: "A szabadságra szabadított meg minket Krisztus, álljatok meg tehát,

és ne engedjétek magatokat megint szolgaság igájába fogni." (Gal 5:1.)

"Mi fogta meg magyar földön is a szíveket az újra felfedezett evangéliumból? Mi volt az, aminek meghamisítása ellen küzdöttek azok, akik az evangéliumot megismerték? Mi volt az, amiből nem tudtak engedni az ellenreformáció megismétlődő hullámai között sem?"

Egy örömhír volt ez, amelyet így fejez ki mai igénk: *A szabadságra szabadított meg minket Krisztus.* Azonban bármennyire drága és nélkülözhetetlen a külső, a politikai értelemben vett szabadság, hangsúlyoznunk kell, hogy Pál apostol itt a belső, a lelki szabadságról beszél. Ez a szabadság nem a mi harcunknak az eredménye, hanem Krisztus harcának a gyümölcse. Annak a harcnak a gyümölcse, amit Krisztus a nagypénteki kereszten és a húsvéti sírban vívott meg értünk. Ez a szabadság nem az ember vívmánya, hanem Isten ajándéka. Nem biztosítható intézményesen és történetileg nem örökölhető, hanem újra és újra hitben fogadható el. Ennek a szabadságnak az az alapja, hogy Krisztus halálával megfizetett bü-

neinkért és kiszabadított bennünket a bűnnek és halálnak rabságából. Ez a szabadság Isten szuverén királyi rendelkezésén alapszik, hogy Krisztus haláláért és feltámadásáért bennünket nagykorú fiainak fogad el. Ez a szabadság az Isten fiainak szabadsága. Ebben a szabadságban való megállásra int Pál apostol és arra, hogy *ne engedjétek magatokat megint szolgaság igájába fogni.*"

Igehirdetése további részében a püspök reámutatott arra, hogy "Isten fiai a belső szabadságuk birtokában nem állnak közönyösen a külső, a politikai szabadsággal szemben". Népünk történetében "evangélikusok és reformátusok együtt küzdöttek a vallásszabadságért és népünk szabadságáért".

"Egyházunk 450 éves jubileumán hálát adunk Istennek szeretetéért és hűségéért. Megköszönjük, hogy egyházunkat évszázadokon keresztül vezette, evangéliummal és az Isten fiainak szabadságával megajándékozta. Amikor tovább indulunk a határkötőtől, előtünk ragog a bennünket kötelező ige: *A szabadságra szabadított meg minket Krisztus, álljatok meg tehát, és ne engedjétek magato-*

kat megint szolgaság igájába fogni.”

Az istentiszteletet követő ünnepi közgyűlésen D. dr. Ottlyk Ernő püspök tartott előadást, a 450 év hazai egyháztörténetét értékelve. Ismertette a reformáció-ellenes törvények hátterét, amikor az 1523-as országgyűlés a küszöbön álló török támadásra való felkészülés helyett az "eretnekek" ellen fecsérte erejét. Az országgyűlésen uralkodó "ingerült és túlfűtött hangulatra jellemző, hogy amikor Mária királyné udvari papja a pápa ellen prédikált, a nemesek kijelentették a királyi pár előtt, hogy kardjukkal darabokra vágják, aki a római katolikus hit és a pápa ellen mer beszélni”.

A jubileumi közgyűlésen köszöntőt mondott Szamosközi István református püspök, valamint Miklós Imre államtitkár, az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke. Külföldről magasrangú evangélikus egyházi vezetők képviselték a szlovákiai, a délvidéki szlovák, az erdélyi magyar és erdélyi szász, az osztrák, a nyugatnémet, valamint a szovjetunió-beli lett egyházat. Nem adtak magyarázatot arról, hogy miért nem lehetett jelen a kelet-német egyház képviselője. Ez annál feltűnőbb, mert néhány nappal a jubileum előtt éppen Kelet-Németországból tért haza két-hetes hivatalos látogatásáról az öttagú magyar ev. egyházi küldöttség.

A Lutheránia és a Budavári Ének-kar számai gazdagították az ünnepi együttléteket. A jubileumi közgyűlés egyébként Mekis Ádám esperes előterjesztésében Ünnepi Nyilatkozatot fogadott el, melynek egy részlete így hangzik: "Amikor most a Magyarországi Evangélikus Egyház 450 éves fennállását ünnepeljük, az élő Isten nevét áldjuk és magasztaljuk, és biztonyságot teszünk arról, hogy Ő volt a mi erősségünk nemzedékről nemzedékre. Istennek adunk hálát azért, hogy az egyetlen Megváltóról, Jézus Krisztusról szóló evangéliumot megismertette kiválasztott szolgájával, dr. Luther Mártonnal, és azután hihetetlen gyorsasággal terjesztette el hazánkban, népünk között is. Hálát adunk a magyar reformátorokért és igehirdetőkért, a neves és névtelen biztonyságtévőkért, akik 450 éven át hűségesen gondoskodtak arról, hogy az evangélium átszálljon apáról fiú-

ra, szájról szájra, hitből hitre... Ezért most az emlékezés órájában ünnepélyesen kérjük egyházunk minden tagját, őrizték meg és újítsák meg az atyáinktól kapott reformátori örökséget, ragadják meg az élő Úr Jézus Krisztusról szóló tiszta evangéliumot..."

A húsvét utáni kedden a budavári templomban megült 450 éves jubileum az egész világon élő magyar evangélikusok közös nagy örökségét csillogtatta meg. Legyen hála az Egyház Urának kimondhatatlan ajándékáért!

(ze)

Legidősebb lelkészünk kilencven éves

Június 3-án lesz 90 éves Kiss Samu evangélikus lelkész, aki 1883-ban született a sopronmegyei Vadosfán. Már középiskolás korában irogatni kezdett. A soproni ev. liceum ifjúsági Magyar Társaságában pályamunkáival 10 aranyat nyert.

Teológus éveiben méginkább kifejlődött szépírói tehetsége. A soproni Teológián az önképzőkör titkára volt, ahol négy pályamunkával nyert díjat. A helyi lapok, sőt a Pesti Hírlap is többször közölte vezércikkeit és tárcáit. Még teológus korában megjelent első prédikációja a Protestáns Pap c. folyóiratban. Később az egyházi lapoknak állandó munkatársa volt. Az Igehirdető és Lelkipásztor c. homiletikai lapokban sok prédikációt írt.

Gyurátz Ferenc püspök 1908-ban avatta lelkésszé Répcelakon, ahol mindjárt segédlelkész lett. A soproni liceum egyik jubileumán az egyete-

mes egyház Sopronban tartotta közgyűlését, ahol Kiss Samu az evangélikus sajtóról tartott előadást. Utána Raffay püspök megkérdezte, hogy elvállalná-e mellette a kápláni állást. — A legnagyobb örömmel! — felelte. Így került püspöki segédlelkésznek Pestre, a Deák-téri templomba. Onnét a györmegyei Nagybarát gyülekezete hívta meg egyhangúlag lelkészének, ahol több, mint negyven évig, a nyugdíjazásáig szolgált. Ezalatt számos más gyülekezetben tartott vendég-igehirdetést s előadásokat.

Továbbra is tevékeny maradt irodalmi téren. Konfirmációi Kátéja 5 kiadást ért meg. A megkonfirmált ifjúság számára írt Jézussal egy úton c. könyvét a dunántúli egyházkerület jutalmazta és adta ki. Egy egész évre szóló prédikációs kötete: Én és az én házam az Úrnak szolgálunk, Kapi püspök előszavával a nógrádi egyházmegye kiadásában jelent meg.

Negyvenötéves magyarországi szolgálat után 1965-ben került ki leánya családja felé Amerikába, ahol a két clevelandi gyülekezetben sokszor prédikált nagy örömmel, sőt vendégszolgálatot végzett a szomszédos református egyháznál is.

Kilencvenedik születésnapja küszöbén Isten megengedte neki, hogy Ildikó unokája esküvőjén nagyapai szíve boldogságával adjon útmutatást az ifjú párnak az igehirdetés szavaiban.

Mikor megkérdeztük az idős, de szellemileg friss lelkipásztort: hogyan tekint vissza kilenc évtized életére és lelkészi szolgálatára, így szólt: "Isten iránti hálával és jóleső érzéssel gondolok szolgálatban eltöltött életemre és az Ő kegyelmének köszönöm a szolgálatokra adott képességet!"

(su-ze)

AZ ÉLET TISZTELETE

Schweitzer Albertnek, az elzászi származású nagy orvos-misszionáriusnak az életbölcsületét foglalja össze ez a cím, mely egyben a témája volt a 14. európai magyar evangéliumi ifjúsági konferenciának. Ezt a nagyheti összejövetelt az elzászi ev. egyház gyönyörű fekvésű konferenciái telepén, a franciaországi Liebfrauenbergben tartották meg.

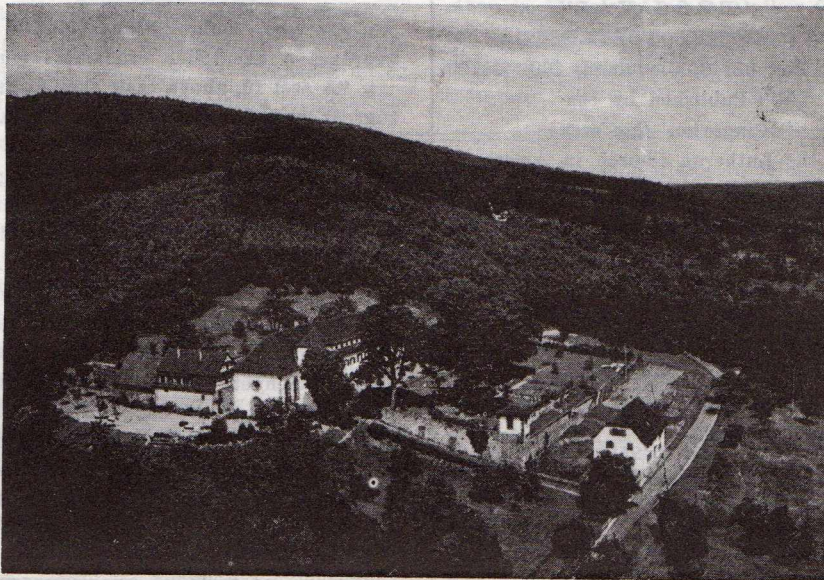
Közel száz volt a résztvevők száma, akik Nyugat-Európa szinte minden országát képviselték, sőt még Jugoszláviából is érkeztek látogatók. A legnagyobb csoportot a svédországiak képezték, akiknek majdesak két napot kellett külön autóbusszon utazni, hogy a konferenciára eljöhessenek.

A TALÁLKOZÓ HELYE

A liebfrauenbergi konferenciái központ egy hegyoldalon álló, régi ferencesrendi kolostorból átalakított főépületből és több melléképületből áll. Nagyszerűen megfelel céljának: az ősi falak és a régi hagyományok egyrészt a keresztyénségnek a történelembe való beleyökerezettségét hirdetik, a lakószobák és előadótermek, sőt a szép kápolna a maguk modernségével az egyháznak a korral való haladását bizonyítják; a környező kert és az épület szomszédságában kezdődő erdők pedig jó alkalmat nyújtanak nemcsak a természetben való gyönyörködésre, hanem a hosszú sétákra és komoly beszélgetésekre is.

A hely egy órányira fekszik Elzász fővárosától, Strassburgtól, melynek dómja messziről látható. A reformáció idejétől a XVII. század végéig, amikor a francia

király elfoglalta az országrészt, evangélikus templom volt ez a székesegyház. A franciák elvették azt az evangélikusoktól és átadták az akkor még kevésszámú katolikusnak. De még így is maradt elég régi templom Strassburg óvárosában az evangélikusok kezén és a falvakon ma is általában két templom van: egy középkori

eredetű, mely a reformáció óta evangélikus (egyes helyeken református), és egy újabb templom, mely a katolikusoké. Ez a kettősség egyébként a nyelv terén is megtapasztalható Elzászban: faluhelyen inkább németül, ill. "elzászi nyelven" beszélnek az emberek, míg a városokban inkább franciául, noha legtöbb ember mindkét nyelvet jól bírja.

A résztvevők nagyesütörtökön megtekintették Strassburg nevezetességeit, amikoris **Dabóczy Zoltán** református lelkész vezette őket végig a régi város nevezetességein. Meglátogatták a református egyházi központot, ahol hajdan Kálvin is lakott, aki itt két évig a francia menekült reformátusok (hugenották) lelkigondozója volt. Innen **dr. Vajta Vilmos** professzor, az Evangélikus Világszövetség

ottani Ökumenikus Intézetének a vezetője vitte tovább a csoportot. Megmutatta az újabb Szent Péter templomot (ez is középkori eredetű evangélikus templom) és a dómot, mialatt érdekes előadást tartott az elzászi reformációról. Egyesek a konferencia végén Colmar városába is eljutottak, ahol megnézték Grünwald Mátyás mester híres oltárképeit, melyek — többek között — Jézus megfeszítését, sírbátételét és feltámadását ábrázolják.

A KONFERENCIA PROGRAMJA

Mivel a találkozó a nagyhéten folyt le, így a Biblia nagyheti eseményei különösképpen a középpontban állottak. Virágvasárnap reggelén már majdesak minden résztvevő jelen volt. A megnyitó istentiszteletet e sorok írója tartotta, a hatféle jeruzsálemi bevonulásról szóló igehirdetésben. Nagypénteken egy református lelkipásztorral együtt osztott úrvacsorát, majd a záró istentisztelet alkalmával a húsvét reggelének egyik csodájáról beszélt.

A nap mindig félórás reggeli áhítattal kezdődött, melyet a résztvevő lelkészek, misszionáriusok, vagy teológusok vezettek. A félórás esti áhítatok formája alkalmak-

(Folytatás az 5. oldalon.)

EGYHÁZTÖRTÉNETI NAPTÁR

MÁJUS

Négy százötven évvel ezelőtt, 1523. májusában három hónapos nehéz fogságát töltötte a morvaországi Olmütz várában **Speratus Pál** német lelkész, későbbi püspök (1484—1551), akit éppen Budára is meg akartak hívni a reformáció hívei.

2. Ezerhatszáz éve, 373. május 2-án halt meg **Athanasius**, a hányatott életű, 17 évi száműzetést szenvedett alexandriai püspök, a nevezetes 325-ös niceai zsinat szervezője, a keresztyén orthodoxia atyja. Nagy ellenfelével, Arius-szal szemben ő vitte győzelemre a keresztyénségnek azt a hitvallását, amely Jézus Krisztust nemcsak valóságos embernek, hanem valóságos Istennek is tartja.

18. Százötven éve, 1823. május 18-án halt meg Bécsben a szepességi származású **Genersich János** professzor (sz. 1761), aki 1788-tól a késmárki líceum tanáraként működött, majd az 1821-ben államilag szervezett bécsi protestáns teológiai intézet egyháztörténet és egyházjog tanára lett. Számos tankönyve mellett nevezetes az osztrák monarchiáról írt 8 kötetes műve és egy nagyobb Eusebius-tanulmánya is.

31. Négy százhatvenöt évvel ezelőtt, 1498. május 31-én végezte ki az inkvizíció kegyetlen kínzások után a Firenze főterén elkészített máglyán **Savonarola Jeromos** dominikánus priort, a Medicieket elűző, éles eszű aszkéta teológust, a nagy hatású bűnbánati prédikátort (sz. 1452).

(Evangélikus Élet)

ERŐS VÁR

NYELV: A MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

A „Lutheran Church in America”
Magyar Konferenciájának lapja.

Szerkesztő és kiadó:

Juhász Imre

Munkatársak:

a magyar evangélikus lelkészek.

“ERŐS VÁR”

(“MIGHTY FORTRESS”)

P.O. Box 02148, Cleveland, Ohio 44102

Published by the

Hungarian Conference

of the Lutheran Church in America.

Issued monthly October to May,

bi-monthly in June/July and Aug./Sep.

No. 5. (161) Vol. 39.

MAY 1973

Subscription: \$3.00 a year.

Second-class postage paid

at Cleveland, Ohio.

FONTOS!

Minden szerkesztőségi anyag, kézirat, gyülekezeti hír, úgyszintén a lappal kapcsolatos minden levelezés, előfizetés és adomány erre a címre küldendő:

“ERŐS VÁR”

P. O. BOX 02148

CLEVELAND, OHIO 44102

Az “ERŐS VÁR” előfizetési díja egy évre csak 3 dollár. Sziveskedjenek a lejárt előfizetéseket késedelem nélkül beküldeni a fenti címre.

Be nem jelentett címváltozás esetén a posta a kézbesíthetetlen újságot megsemmisíti, a kiadóhivatalnak pedig külön portót kell fizetnie. Erre a költségre különösen nem előfizetők, késedelmező előfizetők, vagy többéves hátralékban lévők esetében nehéz fedezetet találni.

Ezért kérjük olvasóinkat, hogy minden esetben pontosan adják meg címüket a “Zip Code” szám feltüntetésével együtt! Az újságot “Zip Code” szám nélkül nem kézbesíti a posta. Címközlésnél tüntessék fel az utca megjelölését is; pl. St., Rd., Ave. Ugyanis egyes postai zónában azonos nevű utcákat csak így lehet megkülönböztetni.

Printed by

Classic Printing Corporation

9527 Madison Ave., Cleveland O. 44102

JÖVEL SZENTLÉLEK ÚRISTEN!

Sokszor elgondolkoztam már azon, hogy a Szentháromság egy igaz Isten három személye közül a Szentlélek Úristent ismerjük a legkevésbé. És talán éppen azért olyan gyenge, kétséges a mi keresztény életünk, mert nincs élő, eleven kapcsolatunk a Szentlélekkel!

JÉZUS PÉLDÁJA

jut eszembe, amint Nikodémusnak magyarázza a Szentlélek csodálatos munkáját: “A szél fú, ahová csak akar és annak zúgását hallod, de nem tudod, honnan jő és hová megy: így van mindenki, aki Lélektől születik” (Jn. 3:8). Ez az ige — felületesen figyelve — mintha igazolná a nemtudásunkat. De a szavak mögül kieseng a tanítvány bizonyítványa. Amikor Jézus szavaira emlékezik, szavaiban benne izzik annak a csodálatos napnak, a Pünkösödnek élménye. Szemléletesen tárja elénk élményét: mintha heves szélvész közeledne, nagy zúgást hallottak, mely lassan az egész házat betöltötte, majd pedig szétoszló tüzes nyelvek lobbantak fel előttük és leereszkedtek mindannyiukra.

A SZÉLRŐL NEM TUDJUK.

honnan jön és hová megy, de érezzük jelenlétét, kapcsolatba kerülünk vele. Pünkösöd ünnepén az apostolok megtapasztalták az Isten élő, eleven erejét. Isten cselekvő erejének fizikai megtapasztalása csodálatos élmény volt számukra. Mindez egy pillanatra lenyűgözte őket. De a csoda, az igazi ajándék csak ezután következett.

A tanítványok mindig tudták, hogy az az ember, akit Jézusban maguk előtt láttak, sokkal több, mint ember: valóságos Isten. Mégis megoldhatatlan probléma, érthetetlen rejtély szétválasztani Jézusban az embert az Istentől. Ha a Jézusban megjelent Istenre gondoltak, akkor is szükségszerűen az ember Jézus képe, arcvonásai, egész emberi lényé jelent meg előttük. A feltámadás után megjelenő Fiú megjelenésével, egész viselkedésével azt az eddigi természetes, megszokott együtt-látást semmisítette meg, amely bizony nem egyszer megakadályozta a tanítványokat, hogy Őt valóságos Istennek ismerjék meg. Csodálatos megjelenései, eltűnései arra buzdítják a tanítványokat, hogy benne ne a jólismert szeretett Mestert, az embert lássák, hanem Isten valóságos, egyszülött Fiát. A feltámadott Krisztus lelki teste bizonyosan hasonlított korábbi valóságos hús-vér testéhez, de

mégsem volt azonos vele. Hiszen az emmausi tanítványok sem ismerik fel addig, míg Jézus azért, hogy végre felismerjék, a kenyérmegszegés mozdulatával vezeti őket a felismerésre: a Mester az, akivel beszélnek!

A PÜNKÖSDI TÖRTÉNET

is arról beszél, hogyan vezeti Jézus tanítványait a test szerinti ismerés korábbi útjáról a lélek szerinti ismerés észfeletti, egyedül helyes és igaz, de csak a hit által megragadható útjára. Ami pünkösöd napján történik, az ennek a vezetésnek a beteljesedése. Ennek az útnak a vége. Az Istennél és uralkodik szeretetben és örömfizikai lét síkján következik be, hanem azon a nem földi, örökkévaló síkon, ahol nincs már bűn és nincs szenny, ahol az Isten él és uralkodik szeretetben és örömben.

Az apostolok találkoznak a Szentlélekkel, a gyülekezetben munkálkodó Istennel. Látják Őt és senkit sem látnak, hallják Őt és senkit sem hallanak, s szívük esordultig tele lesz vele és fizikailag semmi sem történik velük. Ülnek a szobában, ott, ahol eddig ültek. Mégis Isten ereje betör a szívükbe és egészen átváltoztatja őket. És a esüggedten ülő emberekből a Szentlélek ereje által Krisztus egyházát hatalmasan építő tanítványok lesznek.

EZ AZ ISTEN VEZETŐ ÚTMUTATÁSA

a láthatóktól a láthatatlanokig, a káprázattól a valóságig, az ideigvalóságától az Örökkévalóig. Ezért írja Pál apostol: “Azért mi ezentúl senkit sem ismerünk test szerint; sőt ha ismertük is Krisztust test szerint, de már többé nem ismerjük. Azért, ha valaki Krisztusban van, új teremts az; a régiek elmúltak, imé újjá lett minden”. (2 Kor. 5:16-17.)

Az Atya Istent, a Teremtőt fehérszakkallú öregúrnak tudjuk elképzelni, a Fiú Istent ezer és ezer alakban megfestették. De a Szentleket földi fogalomhoz nem köthetjük, elképzelni nem tudjuk, alakba önteni, anyaghoz kapcsolni lehetetlen. Mindez a nevéből is látható: Szent-Lélek.

MIRE VAN MA LEGNAGYOBB SZÜKSÉGÜNK?

Szentlélekre, hogy az anyagi világ káprázatától megszabadulva az Isten csodálatos országára nyíljenek meg a szemünk. Szentlélekre, hogy erőt kapjunk a szolgálatra, szent tüzet, mely lelkeket vezet Krisztushoz. Csermely György

Minden gyülekezet és minden pap büszke arra, ha vasárnapi gyülekezetében van valaki, aki éltes kort élhetett meg. Hát még ha az ilyen minden egyes vasárnap jelen van. Ilyen büszkeség jutott ki nekünk Kelemen néni, aki 91 éves koráig ritkán mulasztott el csak egy ünnepet is, hogy velünk ne legyen Istent dicsérni.

Ritka áldás az Úrtól, ha valaki ilyen magas kort élhet meg. Különösen ma, amikor napról napra tapasztaljuk, hogy 40–50 évesek mily hirtelen elmúlnak. Sokszor említettem Kelemen néni, hogy bizonyára nagyon szerette és tisztelte édesapját és édesanyját, hiszen az Úr azt ígérte életünk egyik alapjaként: Tiszteld atyádat és anyádat, hogy **hosszú ideig élj** és hogy jól legyen dolgod azon a földön, amelyet az Úr, a te Istened ad tenéked. Ő mindig megerősítette ezt szüleitől való emlékezésében. Talán a mai "generation gap" problémáinál üdvös lenne erre sokszor gondolni.

Sajnos, szeptember óta Kelemen néni már nincs velünk egy vasárnap sem. Vagy csak nagyon ritkán. A saját érdekében egyházunk egyik itteni öregothonának a lakója. Ott 92 éves kora ellenére is jónéhányan hűgönnak szólíthatják. De ő nem bánja ezt. Jól érzi magát közöttük. A gondozás elsőrendű. Minden vasárnap délután résztvesz az Otthon lakói részére tartott istentiszteleten, amit felváltva az itteni lutheránus lelkészek végeznek. Egyszer egy évben kerül a sor egy-egy lelkészre.

Az elmúlt januárban rajtam volt a sor. Megjelentünk Éva leánnyal, aki organistánk, és örömmel köszöntöttük Kelemen néni is. Azt kérdezte tőlem:

— Mond a Tisztelendő úr magyar imádságot is?

— Nem itt, Kelemen néni — volt a válaszom, mert csak mi lennénk hárman, meg az Isten, akik megérténénk.

A szobájában azonban magyarul imádkoztunk. Jó egészségnek örvend ma is. Csupán nagyon feledékeny. Laci fia, aki maga is közel van a 70-hez és gyülekezetünk presbitere hosszú idő óta, hűségesen felkeresi édesanyját feleségével együtt. Néha hol egyik, hol a másik egyedül is meglátogatja. Gyermekei gondjában és törődésben nincsen hiány.

Tudtam, hogy a látogatásom előtti na-

Kelemen néni

pon fia ott volt nála. Megkérdeztem tőle:

— Kelemen néni, mikor volt itt Laci?

— Már régen. Ritkán jön — volt a válasza.

Mindig csodáltam Kelemen néni hűségét hitéhez, magyarságához és hálás voltam érte Istennek. Sokszor eszembe idézte, hogy sok fiatalabb "öregedő" testvérünk tanulhatott volna tőle, Istent szeretni és dicsérni, hitet ápolni. Ha hidegre fordult, ha eső esett, ha tikkasztó meleg volt, Kelemen néni ott volt a templomban.

Az élet tisztelete

(Folytatás a 3. oldalról.)

ként változott: igemagyarázat, vagy biblia-tanulmány, egyízben zenés áhítat, esütörtökön este passióolvasás volt. A passióolvasásban sokan vettek részt: a Máté evangéliumának 26. és 27. fejezetében szereplők mondanivalóját egy-egy fiatal vállalta, az evangélista szövegét egy stockholmi testvérünk olvasta. A szenvedéstörténet részei között régi egyházi énekek szólaltak meg, a bevezető imádság előtt és a záróima után Schweitzer Albert orgonaművészete hangzott fel lemezről.

Egyébként az első, virágvasárnap délutánján elhangzó előadások is a híres orvos-misszionáriusról szóltak. Először a Schweitzer Albert Társaság főtáskára ismertette a nagy emberbarát életét, majd egyik, ma is kórházában dolgozó volt orvosostársa, **dr. Kopp**, vetítettképekkel tarkított előadásában mutatta be a Lambarene-i kórház életét. Hétfőn **Cseri Gyula** ref. lelkész Schweitzer gondolatait ismertette. A kultúra krízisééről **Szabadi Sándor**, a természet elszennyeződéséről **Nagy Jenő** beszélt, mindketten összefüggésbe hozták a problémát az élet tiszteletéről szóló eszmével. Igen érdekes volt **Gémes István** ev. lelkész előadása, aki a lelki egészség kérdéséről beszélt és **dr. Vánky Farkas** rákkutató-orvos referátuma, akinek a témája: "Az élet tisztelete a halál küszöbén" volt. A központi témát egy másik oldalról világította meg **dr. Kiss Sándor** jogtudós, aki az élet minőségének a problematikáját taglalta. Utolsó nap egy jezsuita teológiai tanár, **dr. Vass György** "A keresztyén istenhit, mint ökumenikus kérdés" címmel szólott a felekezetek közeledéséről, amely a modern hittudományban megfigyelhető.

Több ismertető jellegű előadás is volt, ezeket is megbeszélés követte. Így az első

Nem félt: hátha megfázom, hátha beteg leszek. Az öreg kor kényelme sem tartotta vissza. Hitte, amit a zsoldáríró oly szépen megénekelt: Ha az Úr nem vigyáz, ha az Úr nem őrzi a várost, hiába vigyáz az őríző. (127. zsoldár.)

Most már aligha lesz velünk Kelemen néni. Talán csak elvétve. De köszönjük Istennek, hogy 91 éves koráig velünk lehetett. Minden ünnepen, 40 és 50 éves korában is. Fiatalságában is, amikor Gömörben minden vasárnap megjárta az utat szüleivel a szomszéd faluba — Isten dicséretére.

Buthy Dénes

estén a mai evangéliumi irodalom bemutatása volt az előtérben, a hét végén **Lökös Antal** genfi író felolvasóestet tartott, egy ízben pedig dr. Vajta a Jézus-regényekről adott elő. Nagy érdeklődés várta dr. Vajta második előadását, amely a Jézus-mozgalmakról szólt; ezeket ő a múlt évben tanulmányozta. Egyik nap a modern magyar zenéről is hangzott el bemutatással egybekötött előadás. A nemzedékek együttélésének a kérdéséről kerekasztal-vita keretében volt szó; egyszer a kérdés-dobozba helyezett papírszeletek kérdéseire próbált a konferencia feleleteket találni, végül — utolsó este — diáklparlament volt, amely a konferencia kiértékelését és jövő terveinek megbeszélését is magába foglalta.

A kb. egy tucatnyi konfirmandus kor alatti gyermek számára külön programról gondoskodott a rendezőség, amely a már említett lelkészeket kívül még **Szigethy Sándor** és **Koltai Rezső** evangélikus lekipásztorokból és **Kelemen Erzsébet** diakonisszatestvérből állott. A konferencián résztvett a Pax Romana magyar katolikus főiskolai mozgalom kiküldötte is. Ugyan csak ott voltak olyan környéken élő magyarok, akiknek elszórtágukban már régóta nem volt kapcsolatuk a magyarsággal, mégkevésbé a magyar egyházi élettel, de valamiképpen értesültek erről az összejövetelről és örömmel jöttek el az előadásokra.

Így elmondhatjuk, hogy a 14. európai magyar evangéliumi ifjúsági konferencia missziói alkalom is volt. Ahogy az említett colmari múzeumban látható oltárképen Keresztelő János alakja a megfeszített Krisztusra mutat, úgy mutatható sok ifjú és idősebb számára ez a konferencia is Krisztusra, Aki nélkül az ember nem képes mások életét, de még sajátját sem Isten akarata szerint tisztelni.

Pósfay György

BEKÜLDTET MÁR

MÚLTÉVI ELŐFIZETÉSEDET?

A BIBLIA NÉLKÜL NEM ÉRTHETŐ A MAGYAR IRODALOM:

EGY KÜLÖNÖS KÖNYV SIKERE

(FE) — Még tavaly a budapesti rádió tizenkét részes intervjú sorozatot sugárzott "A Biblia világa" címmel. A különös műsort Rapesányi László szerkesztette, aki teológusokat, papokat, rabbikat és ateistákat kérdezett ki, hogy mit tartanak a Bibliáról. Az intervjúk anyaga a Magyar Rádió és a Minerva-kiadó gondozásában könyvalakban is megjelent, a háromszázoldalas, hatvan színes és egy színű reprodukcióval illusztrált munkát a karácsonyi vásárlási lázban szinte napok alatt elkapkodták. A kritika általában kedvezően fogadta, Faragó Vilmos pl. "Mindenki Bibliája" címmel ezt mondta róla a budapesti rádióban január 13-án:

"Jegyzetem címe nem valami jelképes Bibliára utal, hanem a Bibliára, — a könyveeskéknek arra a gyűjteményére, melyet Szentírás néven is emlegetnek. Hadd kezdjem egy baranyai folklór-gyűjtéssel, ebből valók a következő talalós kérdések: ki ölte meg a világnak negyed részét? A válasz: Káin. — Egy másik talalós kérdésre, hun ordított a számár, hogy minden élő meghallotta?, ez a válasz: Noé bárkájában. Könnyű válaszok. De rájuk találnának-e ugyanolyan könnyedén a mai gyermekek, ahogyan a régebbiek rájuk találtak? Aligha. Ismerni kell hozzájuk a Bibliát. Mihez kell még ismerni? Felsorolhatatlan. Az egész magyar költészethez, irodalomhoz, művészethez, meg az európaihoz. A Babel tornya c. gyűjtemény utószavában 114 olyan magyar verssort idéz Homoróczy Géza, amelyet nem érthetünk meg, ha nem ismerjük a Bibliát. Magyar tanárok a megmondható, hogyan akadnak meg nemesak a Bibliás Adynál, de még Petőfinél is, a gyermekek nem értik a bibliai utalásokat. Mi az a lángoszlop, ki az a Mózes, mi az Igéret földje? Mintha az anyanyelvüket nem tudnák, mintha megszakadt volna az anyanyelv folytonossága, az érdeklődő gyerek mitológiai szótárért kapkod, ha érteni akarja, amit a magyar kultúra a Halotti beszédtől a Jónás könyvéig, s tovább, mondjuk Nagy László verseiig üzen. Vissza kell állítani a folytonosságot!

— Ezért örülünk a Biblia világa című könyvnek, a legnagyobb lépés volt eddig a folytonosság visszaállítása felé: 50.000 példányban jelent meg, a kiadó nyilvánvalóan népkönyvnek szánta, minthogy az is. Elolvasása arról győz meg, hogy az a

világi szemléleti tárgyalásmód, amely ezt a szöveggyűjteményt megfosztja Szentírás jellegétől, magyarozatát kiemeli a különböző egyházak szűkös vitáiból, végre igazi jelentőségére emeli; mindenki Bibliájává teszi az ókori kelet e páratlan hagyatékát. Hogy a szavakkal játszószám, a világ Bibliájává avatja a Biblia világát. Mert miként a homéroszi eposzokból, ebből is gyerekkorunk, az egyetemes emberiség gyerekkorának tükörképe pillant vissza ránk. Különös érdeme Rapesányi Lászlónak, hogy a legkiválóbb hazai tükörkép-magyarozatokat sikerült megnyernie, hogy célratrörő és beavatott kérdéseivel mindvégig a legjobb népszerű tudományosság szintjén tudta tartani a beszélgetéseket. Az egyházi tudós partnerek egy pillanatig sem tévedtek a hit ösvényeire, a világi tudós partnerek pedig egyetlen szóval sem sértettek hitbeli érzékenységet, a tárgyalás a kritikai biblia-tudomány tárgyszerű keretei között maradt, anélkül, hogy a tárgyalásmód bele-tévedt volna a zsákutcába, amelyet a tudományoskodó szóhasználat tohuva-bohuja jelent. Ennek köszönhető, hogy amíg gyerekkori emlékeink szerint hitem erősítését szolgáló unalmas lecke volt, addig ismereteimet szolgáló érdekes tudásanyagként bukkan elő. Egy többezer éve elmúlt, mégis elevenen élő világ egész vízrajza, növény- és állatvilága, gazdaság- és művelődéstörténete, jogrendje és szokásrendje, ünnepe és hétköznapija, Isten- és emberképe, hiedelme és valóságérzéke, — felsorolhatatlan, amit újdonságként megtudok, vagy tudottként végre megértek.

— Ebből a könyvből tudtam meg, hogy amíg az ókori irodalom általában az uralkodó rétegek eszméjét őrzi, a Biblia kivétel, mert különösen a próféták könyveiben a kor népi gondolkodását is ránk hagyományozta. Hogy a jézusi visszatérés volt a népígyökerű prófétai hithez, mint-hogy később is minden vallásreform a visszatérés jelszavával indult: Jézus lazában értelmezte a formális törvényeket és szigorúbban az erkölcsiakat, ezért mondta, hogy nem jött eltörölni a törvényt és a prófétákat, hanem betölteni jött. Hogy egyesek az út az ókori kelet népeinek dallamaitól a magyar népdalig, hiszen a biblia-zsoltárdallamok átmentek a gregóriánba, a gregórián pedig megter-mékenyítette az európai népdalt, tehát a magyart is. Ebből a könyvből értettem

meg azt a szemléleti változást, amely a magyar történelmi gondolkodásban a reformáció hatására végbement. Az Árpád-kori latin krónikáirók számára a Biblia a történelmi folytonosság kerete, igazolni kell a királyi család ősi származását, a krónikáirók beleépítik a Bibliába az ősmagyarok történetét.

— A reformáció prédikátorai szerve-sebb kapcsolatot teremtenek, felépítik szinte a Bibliából az új magyarságképet, érzelmi azonosságot sugálnak a bibliai nép és a magyar nép között, ahogy Rónai György mondja: sorsbeli szimbiózis. Há-lás tanulóként vettem tudomásul, hogy egy arany talentum kb 2 millió forintnak felel meg, hogy jóval gazdagabb volt az ókori palesztin táj növényzete, mint a mostanié, s hogy ligeteiben oroszlánok is tanyáztak, amíg a keresztes lovagok ki nem irtották őket; hogy a harcba induló katonák váló leveleket adtak feleségeik-nek, menj, ahová akarsz, ne hogy eltűnésük esetén a feleség örökös özvegy maradjon; hogy az ókori Izraelben többen tud-tak írni-olvasni, mint egy középkori európai, vagy legújabbkori fejlődő ország-ban; hogy a honfoglalás előtti magyarság tudhatott a Bibliáról, a kazárok közve-títése révén. És hogy a Biblia mindezek miatt nemesak történelmünk szerves része és gondolkodásunk egykori befolyásolója, hanem kiaspaszthatatlan forrása új, meg új megfajlásra váró ismereteknek is, aféle Noé bárkája, még mindig nem tudjuk pontosan, mi mindent mentett át szá-munkra a történelem özönvizeiből. Ismer-nünk kell a könyveeskéket, melyeknek együttesét Hahn István professzor em-beri dokumentumoknak nevezte, s amely-ről Scheiber Sándor ezt a szép minősítést adta: vannak emberek, akik hosszú árnyé-kot vetnek a történelemben, mint az asztronauták a holdon. Vannak ilyen könyvek is: a Biblia közéjük sorolandó: ezért örülünk a Biblia világa c. könyv-nek."

A fentiekhez csak néhány megjegyzést fűzünk:

1) A Bibliának nincs szüksége arra, hogy a kommunisták felfedezzék és "szalonképessé" tegyék a népidemokráciában. De mégis jó, hogy ez így történik, mert

2) bár ők most a magyar irodalom megértéséhez tartják szükségesnek a Biblia olvasását — bízzuk csak Istenre, hogy Ő hogyan és hol használja fel az Ige ébresztő hatását. "... Az én beszédem, amely számból kimegy, nem tér hozzám

üresen, hanem megcselekszi, amit akarok..." (Ézs 55:11). — "Az a fő, hogy minden módon, akár színből, akár szívből, Krisztust hirdetik." (Fil 1:18)

3) Igaz, hogy lehet a Bibliáról, mint irodalmi remekről, vagy történelmi forrásmunkáról beszélni, de nekünk sokkal többet jelent: Isten Igéje, a teremtő, megváltó és megszentelő ÚR kinyilatkoztatása, életünk és üdvösségünk alapja!

4) Ismételtén megtörtént a múltban is, hogy egy-egy istentagadó tudós nekifogott a keresztyén "mesék" tudományos érvekkel való megdöntésének. De amikor ilyen elgondolással hozzáfogott a Biblia tanulmányozásához, Isten Szentlelke is elvégezte a maga munkáját az Igén kereszttel: Krisztus fennhíjázó ellenségéből Krisztus híve és alázatos tanúja lett! (Lásd: a Saulból lett Pál apostol megtérésének történetét a Cselekedetek könyve 9. részében.)

AZ EGYHÁZ HÍREI

MAGYARORSZÁG

● A "Lelkipásztor" c. szakfolyóirat 1973/2. számában két jelentés is foglalkozott az ev. lelkészi karban felburjánzó rendellenességekkel; mindkettő "A rend egyháza" címmel.

CSEHSZLOVÁKIA

● Hozzáértő látogatók mind a személyi, mind az egyházi szabadság további nyilvánvaló megkurtításáról számolnak be.

SVÉDORSZÁG

● A skandináv szövetség többi államai élesen kritizálják a svédeket az 1974. január 1-én életbelépő új házassági törvény miatt, mely szerint mind "esküvőt", mind "elválást" egyszerű, anyakönyvvezető előtt írásban tett kijelentéssel lehet majd foganatosítani.

● Az Újszövetség korszerű lefordítására

bizottság létesült. Figyelembeveszik azt a tényt is, hogy a svéd nyelvre immár az angol van nagyobb befolyással, mint a német.

NÉMETORSZÁG

● Az ún. "Németországi Magy. Ev. Gyülekezet" lelkészéül Stuttgartban Gémes Istvánt iktatták be.

● A NSZK r.k. püspökei elutasították annak a lehetőségét, hogy rendkívüli esetben katolikus hívek evangélikus lelkésztől részesüljenek Úrvacsorában, mivel "katolikusoknak csak pap szolgáltathatja ki a szentséget, s a 'protestánsoknak' nincsenek papjaik".

ANGLIA

● A Magyar Ev. Lelkigondozók (Európai) Munkaközösségének 15 éves jubileuma alkalmából ismertető füzet jelent meg Pátkai Róbert londoni magy. ev. lelkész, a Munkaközösség titkárának az összeállításában.

FINNORSZÁG

● Feltehető, hogy az ev. egyház ezévi közgyűlésén törvénybe iktatják a lelkészek sztrájkjogát, ami azonban csak ügyvezetési munkakörükre vonatkoznék, semmi esetre sem lelkigondozói szolgálatukra.

SPANYOLORSZÁG

● A r.k. püspöki tanács az egyház és állam közti kapcsolatok fellazítását és a személyi vallásgyakorlat szabadságának biztosítását találta szükségesnek.

VATIKÁN

● Jóllehet a bíborosi testület tagjainak a száma 144-re emelkedett, pápai intézkedés szerint közülük csak 120 lesz jogosult pápaválasztásban résztvenni. Szó van arról is, hogy ezt a szűkebb bíborosi kört kiegészítik görögkatolikus pátriárkákkal, valamint a püspöki zsinat egyes tagjaival is.

KANADA

● A "Lutheran Church Missouri Synod" egyház kanadai részlege kedvezően döntött a három részre oszlott kanadai evangélikusság egyesítésére irányuló tárgyalásokon való részvétel ügyében.

ÚJZÉLAND

● Az ev. egyházi munka kereken 110 éves múltat tekint vissza.

ETIÓPIA

● Az Ev. Világszöv. rádiódóójának tizedik évfordulója alkalmából Haile Selassie császár látogatást tett a stúdióban.
Hírközlő: Bernhardt Béla

Evangélikus figyelő

Írja: Asbóth Gyula

A HAZATÉRŐ HADIFOGLYOK

legtöbbje, arra a kérdésre, hogy mi képpen bírták ki a hosszú évekig tartó fogságot, így válaszolt: "Istenben bíztunk". Ezek a válaszok a kérdezettek szájából nem üres szavaként röppentek el. Hangjukon érezhető volt a lelkük mélyéről feltörő őszinteség melege. Válaszuk hitből fakadó vallomás volt az Istenbe vetett bizalom megtartó erejéről. Ebben a modern korszellemtől megboldult, elistentelenedett világban jó volt hallani, olvasni az istenhitnek ezt az őszinte bizonságtételét. Bízni, súlyos betegségben gyógyulást várva, fogságban szabadulást remélve, bízni, a legkilátástalanabb körülmények között, ez a léleknek a hősiesség magatartása. Ez a bizalom az élet ki nem alvó lángja. Az Istenbe vetett bizalom mindig ez: látni Isten arcát a legsötétebb éjszakában is. "Boldog ember az, aki az Úrba vetette bizodalját." (Zsolt. 40:5)

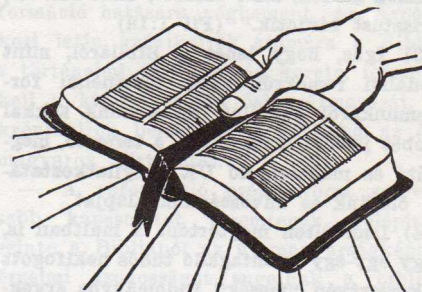
SÜLLYEDŐ EGYHÁZAK

A múlt évben egyes egyházak lélekszáma feltűnő módon csökkent, ugyanakkor más egyházaké viszont

emelkedett. Mi az oka a különbségnek? Azoknál az egyházaknál fogyott a lélekszám, ahol elhalkult az Isten szava s megerősödött a különböző "forradalmi változásokat követelő" világ hangja. Ahol Isten Igéjének cégre alatt politikai, társadalmi bölcsességeket árultak s ezáltal hűtlenné lettek az egyház örök Urához, Krisztushoz, azokat az egyházakat otthagyták az evangéliumra vágó hívek. Viszont azoknál az egyházaknál, amelyek Krisztussal akartak "haladni", egyre löktetőbb lett a szociális tevékenység, egyre inkább találtak rá a szeretet-szolgálat modern formájú, evangéliumi értelmezésű útjára s így egyre több és több embert vonzottak a gyülekezeti közösségekbe.

Az egyháznak benne kell élnie a mai világ áramlásában, de nem keveredhetik el a világgal. Az egyháznak lelkeket kell kimentenie a mai kor bűnárjából. Ezt azonban nem tudja megtenni, ha megalkuszik a világgal. Nem tudja az árból kimenteni a lelkeket, ha maga is sodródik elmerül az árban. Ma is áll az Ige: "Aki a világ barátja akar lenni, az Isten ellenségévé lesz." (Jak. 4:4)

Mindennapi kenyér

— Útmutató a Biblia olvasásához —

1973. JÚNIUS HÓ

1. Kol 1:18-23. — Csel 2:42-47.
2. Ef 1:15-23. — Csel 3:1-11.

HÚSV. U. 6. VAS. — JÚN. 3.

Heti ige: Jn 12:32

3. 1 Jn 3:19-24. — Jn 14:1-12.
4. Jer 29:11-14. — Csel 3:12-16.
5. Jn 15:17-21. — Csel 3:17-26.
6. 1 Kor 2:12-16. — Csel 4:1-12.
7. Jn 7:37-39. — Csel 4:13-22.
8. Ez 11:14-20. — Csel 4:23-31.
9. Ézs 41:17-20. — Csel 4:32-37.

PÜNKÖSD — JÚN. 10.

Heti ige: Zak 4:6

10. PüNKÖSDVASÁRNAP. Zsid 8:8-11. — Jn 7:37-39.
11. PüNKÖSDHÉTFŐ. Csel 2:22-39. — Jn 4:19-24.
12. Jn 6:44-51. — Csel 5:1-16.
13. Csel 3:1-21. — Csel 5:17-33.
14. Csel 4:8-31. — Csel 5:34-42.
15. Ef 2:17-22. — Csel 6:1-7.
16. Jn 20:19-23. — Csel 6:8-15.

SZENTHÁROMSÁG — JÚN. 17.

Heti ige: Ézs 6:3

17. SzentH. ünn. 1 Kor 12:4-13. — Mt 28:18-20.
18. Ef 3:14-21. — Csel 7:1-16.
19. Kol 2:1-9. — Csel 7:17-29.
20. Ef 4:1-6. — Csel 7:30-53.
21. 1 Tim 3:14-16. — Csel 7:54-8:4.
22. 1 Kor 12:1-6. — Csel 8:5-25.
23. Ez 1:4-6, 22-28. — Csel 8:26-40.

SZTH. U. 1. VAS. — JÚN. 24.

Heti ige: Lk 10:16

24. Csel 2:42-47. — Mk 4:26-29.
25. Mt 3:1-12. — Csel 9:1-9.
26. Mt 11:7-15. — Csel 9:10-19.
27. Fil 2:19-30. — Csel 9:20-31.
28. Csel 19:1-7. — Csel 9:32-43.
29. 2 Tim 2:5-8. — Csel 10:1-20.
30. Jn 10:40-42. — Csel 10:21-33.

SECOND CLASS PUBLICATION.
POSTMASTER: SEND FORM 3579 TO
ERŐS VÁR
BOX 02148, CLEVELAND, OH 44102.

GYÜLEKEZETI HÍREK

CHICAGO

Lelkész: Tessényi Kornél

Templom: 5944 W. Cullom Ave. (60634)
Tel.: (312) 545-5203. A lelkesi hivatal és lelkészlakás címe és telefonszáma a templomával azonos. Vasárnapi iskola minden vasárnap de. 9-kor, angol istentisztelet de. 10:15-kor. Magyar istentisztelet minden hó utolsó vasárnapján du. 4-kor.

Április utolsó vasárnapján a szokásos magyar istentisztelet után szeretetvendégséget tartottunk. Hukváry Jenő zenetanár, a gyülekezet tagja, hangszalagról bemutatta Kodály Zoltán Hány János c. daljátékát.

Peace Church az idén az egész éven át ünnepli 50. évfordulóját, havonként más-más egyházi szervezete adva különleges ízt az ünneplésnek, képviselve a gyülekezeti munka egy-egy ágazatát. Augusztus 19-én, a de. 10:15-kor kezdődő angolnyelvű istentiszteleten Nt. Brachna Gábor, a Magyar Konferencia elnöke hirdeti az igét és a magyar hivek látják vendégül az ünneplő gyülekezetet istentisztelet után kávéval és süteménnyel.

Magyar istentiszteleteinket továbbra is minden hó utolsó vasárnapján du. 4 óra-kor tartjuk.

CLEVELAND — NYUGAT

Lelkész: Juhász Imre

Pastor Emeritus: Egyed Aladár

Templom: W. 98 & Denison Ave. — Lelkesi hivatal: 3245 W. 98th St. (44102). Tel.: 961-6895. — Istentisztelet minden vasárnap de. 9:30-kor angolul, 10:45-kor magyarul. — Úrvacsoraszítás minden hónap első vasárnapján és az ünnepnapokon. Vasárnapi iskola 9:30-kor angol, 10:45-kor magyar nyelven.

Templomlátogatottság áprilisban (5 vasárnap): angol 10, 13, 23, 67, 11; magyar 52, 42, 76, 97, 38. A nagypénteki két magyar istentiszteleten összesen 84-en vettek részt. — Az elmúlt hetekben kórházban voltak Novák Kálmánné, Faragó György,

Féja Ferencné és Radó Istvánné testvéreink. — PüNKÖSDKOR négy fiatal testvérünket vesszük fel az egyház felnőtt, úrvacsorázó tagjai sorába a konfirmáció során: egyet az angol, hármat a magyar istentiszteleten. Emiatt a püNKÖSDVASÁRNAPI magyar istentisztelet negyedórával később kezdődik, tehát de. 11 órakor. — Az ohioi egyházkerületi közgyűlés Ashlandben lesz június 1, 2, 3-án, melyen gyülekezetünket a lelkes képviseli.

NEW BRUNSWICK

Lelkész: Rieker György

Templom és lelkesi hivatal: 247 Somerset St. (08901). Tel.: 545-4961. — Lelkeszlak: 895 Patton St., North Brunswick, N.J. 08902. — Istentisztelet minden hónap első és harmadik vasárnapján reggel 8:30-kor magyarul, minden vasárnap de. 10:15-kor angolul. Vasárnapi iskola de. 9-kor.

A húsvétvasárnapi első istentisztelet offertóriumá nyomtalanul eltűnt, értesítettük a biztosítót és a rendőrséget. A nyomozás folyik. A besurranó tolvaj zsákmánya kb. 300—500 dollárra tehető. — Az idei gyülekezeti kirándulás és piknik június 3-án, vasárnap lesz a Johnson Park Brookside Grove területén. Kimenettel a 10:15-ös angol úrvacsorai istentisztelet után. — Egyházunk fennállásának 65. évfordulóját ünnepeljük az idén. A kiadandó emlékkönyvbe már most lehet hirdetéseket és köszöntőket rendelni. Október 20-án, szombaton estére tervezzük a jubileumi bankettet, 21-ére az ünnepi istentiszteletet.

TORONTO

Lelkész: Brachna Gábor

Templom: First Lutheran Church, 116 Bond St. — Istentisztelet (július—augusztust kivéve) minden hónap első és harmadik vasárnapján du. 4:30-kor.

Ismételten felhívjuk testvéreink figyelmét a rádiós lelkiszolgálatra, melynek során minden vasárnap reggel fél 8-tól nyolcig evangélikációs istentisztelet, este 10 órakor vallásos félóra hallható a CHIN-FM 101-es állomáson. (A magyar Evangéliumi Misszió adása, Tóth János hittestvérünk vezetésével.)

Isten igazságos ítélőbíró. Ismeri a dolgainkat, nem lehet félrevezetni. Nem szabad elfeledkeznünk arról, hogy szavainkról, gondolatainkról és cselekedeteinkről számot kell adnunk előtte. 1. Péter 1:13-21; Máté 21:23-27.